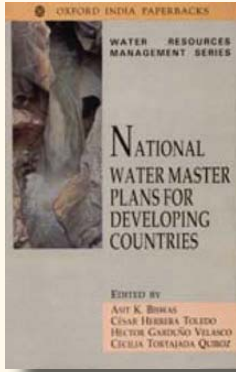

Kitap Tanıtımı

Hazırlayan: Yayın Kurulu

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER İÇİN ULUSAL SU MASTER PLANLARI

A.K.Biswas, C.H.Toledo, H.G. Velasco ve C.T. Quiroz. Oxford Üniversitesi yayını, 1977, 278 sayfa

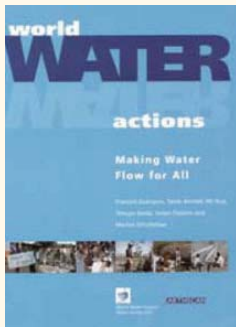

Gelişmekte olan ülkelerde su her geçen gün önemini hissettirmekte ve giderek kıt bir kaynak olmaktadır. Yeni su kaynaklarının geliştirilmesi geçen yüzyıllara göre teknolojik, ekonomik ve çevresel nedenlerden dolayı daha güçleşmektedir. Ancak gelişmekte olan ülkelerdeki kalkınmada, ulusal seviyede su kaynaklarının etkin planlanması, değişik su

kullanıcıları arasında dengenin sağlanması, su miktarı ve kalitesinin önemi giderek artmaktadır. Bu yayın Mısır, Meksika, Hindistan, Nepal deneyimlerini inceleyerek planların genel çerçevesini, metodolojisini, programlarını, su kaynaklarının planlamaya entegrasyonunu, uygulama mekanizmalarını ve kurumsal düzenlemelerini incelemiştir.

DÜNYADAKİ SU UYGULAMALARI: HERKES İÇİN SU AKIŞININ SAĞLANMASI

F.Guerguin, T.Ahmed, M.Hua, T.Ikeda, V.Özbilen, ve M.Schuttelaar Earthscan yayını, 2003. 202 sayfa, İngilizce

Dünya Su Konseyi Su Eylem Biriminin 2003 yılında Japonya'da yapılan 3. Dünya Su Forumuna sundukları kitap, 2000 yılında Hollanda da yapılan 2. Dünya Su Forumunda Bakanlar Bildirgesinde yer alan 7 temel görevin (temel gereksinmelerin karşılanması, gıda temininde güvenliğin sağlanması, ekosistemin korunması,

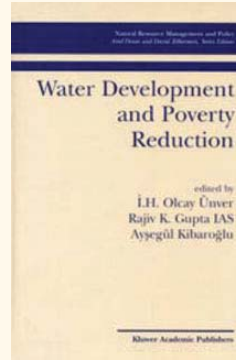
su kaynaklarının paylaşılması, risk yönetimi, suyun değeri, suyun akılcı yönetimi) ulus devletlerce nasıl ele alındığını uygulanan projeler bazında değerlendirmiştir. Kitap yaklaşık 3000'nin üzerinde proje ve programları izleyerek 3 bölüm altında toparlamıştır. Birinci bölümde uygulanmakta olan proje ve programlar suyun değeri, su yönetimi, sınıraşan sular, su ve kadın, su ve afetler, su hizmetleri ve

finansmanı başlıkları altında ele alınmıştır. İkinci bölümde uygulanan proje ve programlar sorun alanları ve gelecekte önem kazanacak konular çerçevesinde değerlendirilerek su temini ve sanitasyon, su ve enerji, su ve sağlık, su ve tarım, su ve ekosistem başlıkları altında ele alınmıştır. Son bölümde ise değerlendirmeler ışığında 3. Dünya Su Forumunda dile getirilmesi gereken öncelikli konular ve gelecekte yapılması gereken çalışmalar sunulmuştur.

ŞPO Su Komisyonu üyelerinden olan kitabın yazarları arasında bulunan Vedat Özbilen kitap içinde yer "su yönetimi" ve "su ve ekosistem" başlıklarını hazırlamıştır.

SUYA DAYALI KALKINMA ve YOKSULLUĞUN AZALTILMASI

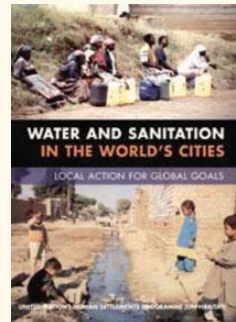
İ.H.Olcay Ünver, Rajiv K. Gupta, Ayşegül Kibaroğlu, Kluwer Academic yayınları, 2003, 330 sayfa

Su yönetimindeki iyileştirmelere rağmen yaklaşık olarak 1.4 milyar kişi su ve 3 milyar kişi de kullanılmış suların uzaklaştırılması hizmetlerinden yoksundur. Kitap bu soruna odaklanan 4 ana kesimden oluşmaktadır. Kitapta ayrıca, disiplinlerarası yaklaşımla su ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi pek çok yönüyle ortaya konulmaktadır.

DÜNYANIN KENTLERİNDE SU ve SANİTASYON Küresel Hedefler İçin Yerel Eylemler

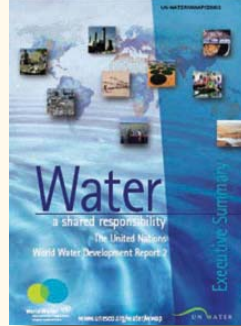
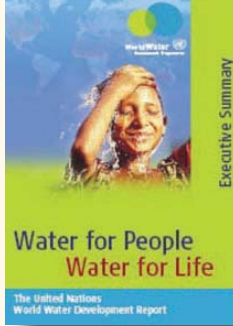
United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Earthscan yayınları, 2003, 274 sayfa

Yayında su ve sanitasyon hizmetlerindeki sorunların kapsamlı ve güvenilir bir değerlendirmesi yapılarak hizmetin sunumundaki yetersizlikler tüm boyutları ile ortaya konmaktadır. Sağlık ve ekonomi üzerine olumlu etkileri olan eylemler örneklenmektedir.

YAŞAM İÇİN SU, İNSAN İÇİN SU; SU, PAYLAŞILAN SORUMLULUK

UNESCO Publishing / Berghahn Boks, UNESCO Publishing/
Berghahn Boks, 2003 yılı, 576 sayfa. 2006 yılı, 600 sayfa.

Dünya Su Gelişme Raporu, 2000 yılında Hollanda'da yapılan 2. Dünya Su Forumu Bakanlar Konferansında kabul edilen ve Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonunun Birleşmiş Milletler bünyesinde küresel su sorunlarının irdeleneceği ve durum değerlendirmesini yapacağı bir yapının oluşturulması ısrarı üzerine dikkate alınmıştır. Böylece BM çatısı altında Dünya Su Gelişme Programı oluşturulmuştur. Bu program kapsamında iki senede bir Dünya Su Gelişme Raporu hazırlanmaktadır. Dünyadaki tatlısu kaynaklarının mevcut durumunu ortaya koyan bu çalışma kapsamında dünyadaki tatlısu ve ekosistemin irdelenmesi, kritik konuların ve problemlerin tespit edilmesi, su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı için tedbirlerin önerilmesi ve göstergelerin belirlenmesi, ülkelerin kendi kaynaklarını değerlendirme kapasitelerinin geliştirilmesine yardımcı olunması, düzenli olarak Dünya Su gelişme Raporunun yayınlamasını sağlama gibi ana hedefleri bulunmaktadır.

Belirtilen hedefler doğrultusunda ilk Rapor 2003 yılında Japonya da yapılan 3. Dünya Su Forumunda "Yaşam İçin Su ve İnsan İçin Su" teması ile yayınlanmıştır. İlk raporda mevcut su krizi, su tarihindeki mihenk taşları ve ilerlemedeki işaretler konularını irdelleyen bir görünüm ile mevcut durumu ortaya koymuştur. Daha sonraki bölümde dünyadaki tatlısu kaynaklarının durumuna bir göz atılmış ve sonraki bölümde ise yaşam ve insan için gerekli olan öncelikli konu ve görevleri tanımlanmıştır. Bu görevler içinde kentlere düşen görev tanımlanmış ve irdelenmiştir. Kentsel çevrede yarışan ihtiyaçlar başlığı altında planlı kentleşmenin ve entegre yaklaşımın önemini vurgulamıştır. Parçaların bir araya konulması bölümünde ise suyun birden fazla olan değerinin anlaşılması, ortak bir kaynağın nasıl ele alınması gerektiği, yönetimi konusundaki belirsizlikleri, ortak sorumluluk konularını, sürdürülebilir kalkınma için akılcı yönetimi konularına özel önem vermiştir. Örnek olaylar bölümünde ise 7 dünya deneyimini irdelenmiştir. Son bölümde su kaynaklarının yönetimi konusuna değinilmiştir.

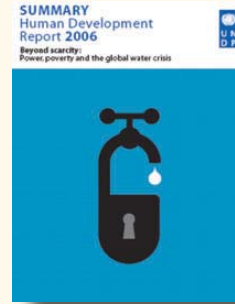
İkinci Rapor, "Su, Paylaşılan Sorumluluk", Meksika'da yapılan 4. Dünya Su Forumunda yayınlanmıştır. Bu Rapor, BM Binyıl Kalkınma Hedefleri içinde yer alan su ile ilgili hedeflerin ülkelere nasıl algılandığı ve uygulandığı konusunda bir durum değerlendirmesi yapmıştır. Nüfus artışı ve artan kentleşme, değişen ekosistem, gıda üretimi, sağlık, sanayi ve enerji, afet yönetimi, suyun fiyatlanması ve kapa-

site geliştirme gibi geniş bir perspektiften konu değerlendirilmiştir. Birinci bölümde değişimin içeriğini ortaya koymuştur. Değişimin içeriğini değişen dünyada yaşama, yönetim ve insan yerleşmeleri ve kentleşme açısından irdelenmiştir. İkinci bölümde doğal sistemlerdeki değişimi irdelenmiştir. Üçüncü bölümde kalkınma ve insan için yeni görevleri ortaya koymuştur. Dördüncü bölümde yönetim sorunlarına değinmiştir. Beşinci bölümde ortak sorumluluk alanlarına değinmiş ve örnek olayları incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise gittikçe kıtlaşan tatlısu kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını, üretkenliğini ve yönetimini teşvik etmek ve gelecekte yapılması gereken uygulamalar için önermelerde bulunmuştur.

İNSANİ GELİŞME RAPORU 2006: KITLIĞIN ÖTESİNDE: GÜÇ, YOKSULLUK VE KÜRESEL SU KRİZLERİ

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı yayınları, 2006, 442 sayfa,

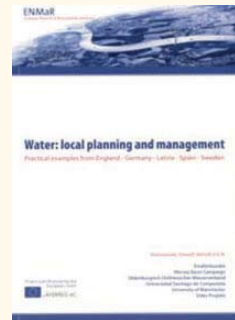
2006 yılı insani gelişme raporu su ve insani kalkınma üzerine

yoğunlaşmıştır. İnsanın kendi potansiyelini hayata aktarmasında su önemli bir rol üstlenmektedir. Gezegenimiz ve insan için temel yaşam kaynağı olan su, insan sağlığı ve saygınlığı için vazgeçilmez bir unsurdur. Temiz suya erişimdeki ve üretimdeki eşitsizlikler küresel gerilimin temel nedenleri arasındadır. Suyun teminindeki rekabetin getirdiği negatif etkiler ve bunun çözümünde aranan çeşitli yöntemleri ele alan rapor, yoksulların suya erişiminde ele alınması gereken yönetim meselesi üzerinde durmuştur. Geniş ve sektörel açıdan konuyu ele alan rapor, birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerde su ve sanitasyon konusunu ele almıştır. Kentsel alanlarda su hizmetini, suya erişimdeki zorlukları, su hakkı, kentsel su yönetimi alternatifleri, su tarifleri, binyıl kalkınma hedefleri içinde su ve sanitasyon hedefleri, kentsel su temininin tarihsel ele alınışı, mevcut sorunları ve nedenlerini çözüm önerileri ile birlikte ele almıştır. Su ve sanitasyon konusunun küresel bir açıdan ele alınışı ortaya konulmuştur.

ENMaR: Avrupa Belediyeler ve Nehirleri Ağı SU: YEREL PLANLAMA VE YÖNETİMİ

Kommunale Umwelt-Aktion U.A.N yayınevi, 2007, İngilizce.

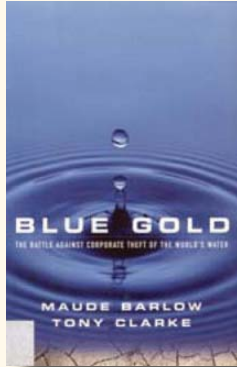
Kitabın amacı, su ile ilgili en iyi örnekleri ve elde edilen deneyimleri paylaşmaktır. Kitapta Avrupa Birliği finansmanı ile 2005-2007 yılları arasında yürütülen ENMaR projesi kapsamında yapılan çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgular derlenmiştir. Özellikle Avrupa Birliği Su Çerçeve Yönergesi çerçevesinde belediyelerde yapılan uygulama

ve çalışmalar değerlendirilmiştir. Kitabın hitap ettiği iki kesim vardır: Yerel Yönetimler. Özellikle yerel yönetimlerin kent planı ile su yönetimi arasındaki ilişkiyi kavramaları ve bu ilişkiyi öneminin çağımızda ne kadar değerli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca yerel yönetimler için bir el kitabı niteliğindedir. İkinci kesim ise yöneticiler ve kent plancılarıdır. Avrupa deneyiminden hareketle çağımız su sorunlarının çözümünde kent planlamasının ne kadar önemli olduğu vurgulanarak, planlarda suyun edilgen bir dış veri olarak ele alınmasından ziyade üzerinde etraflıca düşünülmesi gereken bir kaynak olarak planlama sürecinin temel yapı taşlarından biri olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu çerçevede incelenen örnekler farklı ülke şartlarında nasıl ele alındığı yolunda somut çıktılar vermektedir. İngiltere, Almanya, Latviya, İspanya ve İsveç örnekleri değerlendirilmiştir.

Kitap, giriş bölümünde Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifini ve paydaş katılımını inceleyerek başlamakta ve diğer bölümlerde mekansal planlama ve su yönetimi ile devam ederek, bu bölümlerin tarım, orman, turizm, gibi temalarla ilişkisini değerlendirmiştir. Örnek olayların incelenmesi ile elde edilen bulguların ele alınması ile geleceğe nasıl bakılmasını karar vericilere ve plancılara sunmaktadır. Sonuçta çağımızda su kaynaklarını verimli kullanılmasında kent planlamasının temel bir araç olduğunu ortaya koyması açısından önemli bir yayındır.

MAVİ ALTIN

Maude Barlow ve Tony Clarke, The New Press yayınevi, 2002, 278 sayfa

Mavi altın, Dünya Bankası Başkan Yardımcısının "gelecek yüzyılın savaşlarının su kaynaklı olacağını" yönündeki açıklamasının dünyada yarattığı şokun nedenleri üzerinde durmaktadır. Ülkeler arasında artan işbirliğinin su teminindeki güçlüklerin artmasından kaynaklandığını ifade eden yazarlar, su hizmetlerinin özelleştirildiği İngiltere ve Fransa'da su kıtlığının baş gösterdiğini vurgulamaktadırlar. Şişe suyu üreticileri, Evian, Perrier, Naya, Coca Cola ve PepsiCo'nun su haklarını satın almaları ve su kaynaklarını kurutmaları ile hızla büyümelerini sağladıkları ve bunun sonucu kontrol altına alınamayan bir güç oldukları üzerinde durmuşlardır. Yazarlar, bu eğilime karşı duran bir duruş sergilemişler ve işbirliklerinin nasıl şirket karlarını artırmada kullanıldığını belirterek karşı görüşün hangi sağlıklı temeller üzerinde kurulacağını yollarını göstermektedirler. Suyun yaşamın temel kaynağı olduğu üzerinde durarak özel şirketlerin eline bırakılmayacak bir kamu malı olduğu noktasından hareket etmişlerdir. Dünyadaki liberal politikaların, serbest ticaret anlaşmalarının tehdidi altında hükümetlerin su haklarını kontrol etmede ve zararların azaltılmasında etkin rol almasını savunmuşlardır.

Son yirmi yılda nüfus artış oranının iki katı üzerinde su tüketiminin artması gerçeğinden hareket ederek, Mavi Altın, bu eğilimin arkasında yatan nedenleri araştırmaya çalışmıştır.

META ÇAĞI: GÜNEY AFRİKADA SUYUN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

David A. McDonald ve Greg Ruiters, Earthscan Publications Ltd., 2005, 272 Sayfa

Kitap, suyun özelleştirilmesi üzerine yapılan temel tartışmaları ele almakta olup, uygulamalardan elde edilen somut verilerden hareket ederek karar vericilere, araştırmacılara ve aktivistlere yeni bir açılım sunmaktadır. Küreselleşme ve liberalizasyon politikaları son yıllarda küresel kamu mallarını nasıl metalaştırdığı ve özelleştirmeye sürüklediği hususu üzerinde durmuştur. Bu küresel gelişim sürecinde, mal sahipliği, satışlar ve su temini üzerindeki artan tartışmalar ve özelleştirme karşıtı gelişmeler üzerinde durarak Güney Afrika'da yaşanan süreci değerlendirmiştir. "Meta Çağı" suyun özelleştirilmesi konusuna makro ekonomik politikalar, serbest ticaret antlaşmaları ve insan hakkı kavramı üzerinden özelleştirme kavramına yeni bir bakış açısı getirmektedir. Ayrıca tartışmaların araştırma çabalarını nasıl etkilediği üzerinde durmaktadır. Kitap, Güney Afrika'daki özelleştirme uygulamaları üzerinde durarak suyun kamu malı olması ile özelleştirme arasındaki uçurumun insanları nasıl etkilediği üzerinde derinlemesine durmuştur.

SU HİZMETLERİ YÖNETİMİ: ANTALYA ÖRNEĞİ

Gülser Öztunalı Kayır, Hülya Kendir, Ferhunde Hayırsever, TODAİE, 1999, 225 sayfa

Kitap, Yerel Yönetimleri Güçlendirme Projesi'nin bir modülünün araştırma raporlarına dayanmaktadır. Alt bölümler halinde sürdürülen çalışma ekibinde; Gülser Öztunalı Kayır, Hülya Kendir ve Ferhunde Hayırsever yer almaktadır. Antalya, traverten özel doğal yapısı, mevsimlere bağlı olarak değişen nüfusu ile su ve alt yapı hizmetlerinin geliştirilmesinde farklı bir durum sergilemektedir. 1990'lı yıllardan başlayarak değişik projeler geliştirilmiş, Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası ile kredi anlaşmaları yapılmıştır. Bu anlaşmalar yeni kurumsal yapılanma gerektirmiştir. Bu nedenle çalışmanın birinci bölümü; Antalya'nın sosyo-ekonomik durumu, coğrafi özellikler ve su kaynakları konularına ayrılmaktadır. İkinci bölümde; "Projeler ve Anlaşmalar" başlığı altında tesisler ve projeler, büyükşehir belediyesi statüsü öncesindeki ASO (Antalya Su ve Otobüs İşletmesi), büyükşehir belediyesi statüsüne geçiş dönemiyle, Antalya Su ve Atık Projesi ile imzalanan uluslararası anlaşmalar ele alınmaktadır. Bu bölüm de ek olarak Antalya Belediye Başkanlığı Kuruluş Şeması,

ASO'nun Organizasyon Yapısı, ASO Su İşletmesi Organizasyon Yapısı okuyucuya sunulmaktadır. Üçüncü bölüm hizmetlerin yönetimine ayrılarak; ASAT (Antalya Su ve Atıksu İdaresi), ALDAŞ (Antalya Altyapı Yönetim ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.), ANTSU'nun (Antalya Su İşletmeleri A.Ş.) büyükşehir belediyesi ile oluşturduğu dörtlü yapı, kurumsal, örgütsel ve mali açılardan incelenmektedir. Bu kurumların birbirleriyle ilişkileri de yine bu bölümde ortaya konmaktadır. Beşinci bölüm; yeni kurumsal ve mali yapılanmanın su ve kanalizasyon hizmetlerine ilişkin getirdiği sorunlar karşısında, yerel düzeyde oluşan tepkileri içermektedir. Bu tepkilerin, su ve atıksu tarifeleri, altyapı çalışmaları, atıksu arıtma sistemi, su kesintileri ve özelleştirmeye yönelik olduğu ifade edilmektedir.

ORTADOĞU SU SORUNLARI VE TÜRKİYE

Özden Bilen, *Ortadoğu su sorunları ve Türkiye: İndüs, Colorado, Tuna ve Ürdün-İsrail su anlaşmalarının irdelenmesi ve 21. yüzyılın su gündemi*, TESAV yayınları, 1996, 180 sayfa, Genişletilmiş 2.baskı 2000

Yazar tarihsel bir süreç içerisinde Ortadoğu'da siyasi coğrafyanın şekillenişinden başlayarak bu coğrafyadaki suların hidropolitik ve teknik bir değerlendirmesini sunmaktadır.

SU HİZMETLERİ YÖNETİMİ: GENEL YAPI

Birgül Ayman Güler (Ed.), *TODAİE*, 1999, 245 sayfa

Kitap, Yerel Yönetimler Güçlendirme Projesi'nin bir bölümünün araştırma raporlarına dayanmaktadır. Alt bölümler halinde sürdürülen çalışma ekibinde; E. Argun Baran, Nevzat Boztaş, Tekin Karabıyık, Filiz Kartal, Güniz Mutlu, Ayfer Örgü, Deniz Sayın ve Selim Tulumtaş yer almaktadır. Birinci bölüm uluslararası politikaları ele almış, su yönetimine ilişkin başlıca uluslararası kurumlar tarafından geliştirilmiş politikaları incelemiştir. Birleşmiş Milletler, OECD ve Dünya Bankası yaklaşımı bu bölümde irdelenmiş ve genel bir değerlendirme yapılmıştır. İkinci bölüm "Hukuksal ve Kurumsal Yapı" başlığı altında ulusal hukuk yapısı ile genel kamu örgütlenmesinin merkezi ve yerel yapıları, bunların birbirleri arasındaki ilişkileri ele almıştır. Üçüncü bölüm kentsel içmesuyu ve atıksu yönetimini konu etmiştir. Bu bölüm ayrıca Belediyeler Fonu'ndan Yapılan Ödemeler, Kanalizasyon Sektörü

Yatırımları, Kanal Arıtma ve Deşarj Tesisleri Tamamlanan Belediyeler, İşçi ve Memur Kadro Unvanları listelerini içermektedir. İzleyen bölüm, büyükşehir belediyelerinde hizmetin örgütlenme ve yönetimi; beşinci ve son bölüm ise hem kentsel hem tarımsal su yönetiminde giderek farklı bir içeriğe bürünen ve artan bir öneme sahip olan yerel yönetim birlikleri konularına ayrılmıştır. Ayrıca bu bölümün sonunda yerel yönetim birlikleri için bir 'tip tüzük' de yer almaktadır.

DAMLAYA DAMLAYA ORTADOĞU'NUN SU SORUNU

Özhan Uluatam, *İş Bankası Kültür yayınları*, 2004, 243 sayfa

Türkiye ve Ortadoğu'nun geleceğinde suyun önemine vurgu yapan yazar, su hukuku ve suyun tasarruflu kullanımında kaynağın yönetimine ilişkin öneriler üzerinde durmuştur.

İNSAN HAKLARI YORUMLARI

Lema Uyar (yayına hazırlayan) *İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi 1981-2006, Bilgi Üniversitesi yayınları*, 2006, 413 sayfa

1976'dan beri yürürlükte olan Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme insan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik en önemli Birleşmiş Milletler belgeleridir. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile kurulan İnsan Hakları Komitesi

ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Kurulan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, sözleşmelerin getirdiği raporlama sistemini yürütürken, sözleşmelerde yer alan her bir hakkın kapsam ve içeriğini açıklayan Genel Yorumlar kabul etmektedir. Genel Yorumlar, aynı zamanda, İnsan Hakları Komitesi'nin Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol hükümlerine uygun şekilde, sözleşmeye ayrırlıkla ilgili bireysel başvuruları inceleyip karara bağlarken dayandığı insan hakları standartlarını yansıtmaktadır. Türkiye, her iki Sözleşme'ye de taraf olup, İhtiyari Protokol'e etki kazandıracak iç hukuk işlemlerini tamamlamıştır. Sözleşmelerde yer alan uluslararası insan hakları hukukun temel kurallarının Türkiye hukuk düzeninde hayata geçirilmesinin hedeflendiği bu dönemde, yol gösterici nitelikte eserlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda, İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama

lama ve Araştırma Merkezi ile yayınevimizin ortak çalışması olarak Lema Uyar'ın yayına hazırladığı ve çevirilerini yaptığı Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yorumları kitabı, Birleşmiş Milletler insan hakları sisteminin en önemli yapı taşları arasında olan her iki Komitenin hukuki deneyimini Türkiye hukuk literatürüne; Türkiye hukuk uygulamacıları, insan hakları alanında çalışan araştırmacılar, sivil toplum örgütleri başta olmak üzere ilgili tüm kişilere hukuki araştırma ve incelemele- rinde bir başvuru kaynağı olarak sunulmaktadır.

SU YÖNETİMİ

Küresel Politika ve Uygulamalara Eleştiri

Tayfun Çınar - Hülya K. Özdiñç (ED), Memleket Yayınları, Ankara 2006, 434 sayfa

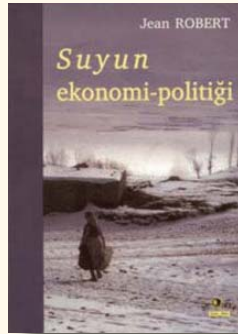

Kentsel içme ve kullanma suyu, dünya devi su şirketleriyle tekeli banka-kredi kuruluşlarının baskısı altına girmiş bulunuyor. Dünya tekellerinin su stratejileri, yerelleşme reformu adı verilen girişimlerle örtüşüyor. Dünyada ve Türkiye'de paha biçilmez deneyimler birikmiş durumda. Deneyimi değerlendirmek, kentsel içme ve kullanma suyu sorununun boyutlarını tüm yönleriyle inceleme-

mek bu kitabın doldurduğu boşluktur.

SUYUN EKONOMİ-POLİTİĞİ

Jean Robert, Çeviren: Metin Duran-Mustafa Erdem Sakıncı, Ütopya yayınevi, 2003, 170 sayfa

Su konusunu tarihsel ve felsefi boyutlarıyla ele alan kitap, su ve sıhhi tesisat ihtiyaçlarının yerine getirilmesi konusundaki geleneksel üç yaklaşımı değerlendirmiştir. Sorunu bir fiyatlandırma sorunu olarak gören iktisadi görüşü, bir hizmet sorunu olarak gören siyasi görüşü ve katılım sorunu olarak gören sosyal görüşü göre bir çerçeve çizilmektedir. Suyun ne

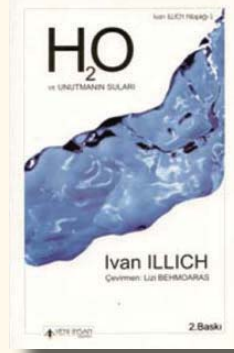
özel ne kamusal fakat su havzasının sınırları dahilinde korunması konusunda ortak bir anlayışa sahip tüm fertlerin ücretsiz kullanımına açık olarak işletilmesi konusundaki tarihsel görüşünü ileri sürmektedir. Böyle bir yaklaşımla en savunmasızların su gibi hayati maddeleri kullanım hakkını da garantilemektedir.

Kitabın birinci bölümünde günümüz koşullarının bir bakışı çizilmektedir. Su kıtlığından ziyade su sınırlılığı üzerinde durarak 19 yüzyıl sağlık devriminin su ile ilişkisi ve suyun bağımlı hale gelmesini işlemektedir. İkinci bölümde suyun kültürel tarihi incelenmekte olup, suyun şebekeye girmesi ile bizlerle olan ilişkisinin koptuğunu meta haline dönüşümünü irdelemiştir. Üçüncü bölümde ise su kalkınmasının

ötesindeki konuları sıralamış su hakkı ve sürdürülebilirlik konularını değerlendirmiştir. Dördüncü bölümde su politikalarının yeniden yapılandırılması konusunu işlemiştir. Beşinci bölümde ise alternatif yolların neler olacağı konusunda kendi tezlerini ortaya koymuştur.

H₂O ve UNUTMANIN SULARI

Ivan Illich, Çeviren: Lizi Behmoaras, Yeni İnsan Yayınevi, 2007, 114 sayfa

Yazar kitabında suyun modernleşme ile nasıl sürüklendiğini felsefik bir boyutta ele almaktadır. Modern endüstriyel toplumun, insanın maddeyle, yani eşya ile, kendi yarattığı araçlarla ve kültürle biçimlenen doğayla ilişkisinde yarattığı radikal değişimi su konusunda derinlemesine irdelemektedir. Suyun H₂O'ya dönüşmesini irdelemektedir. İhtiyaç kavramının ve kalkınmanın radikal eleştirisini de yapan yazar, suyun bir

şey olarak tarihinin izini sürmüştür. Bu izi şu soruya cevap aramakla geçirmiştir: Kenti çevreleyen su borularında dolaşan, kimyasal yapısı H₂O olan, işlevsel olarak suya benzeyen o sıvının, insanın tarih boyunca su olarak bildiği..... antik felsefede tözlerden biri olan, uzamı sınırlayan, pınarlardan çağlayan, ırmaklardan akan ve meydanlardaki ortak köy veya mahalle çeşmelerinden kap kacağa doldurulan; yani temizleyen ve artan o şey ile aynı olduğuna emin misiniz?

Soruya cevap ararken kaynak suyuna, su borularındaki suya ve yeniden kullanılan, dolaşım ağı içindeki suya bakmıştır. Tarihsel bir bakış açısı ile Roma'daki su, Ortaçağ kentlerinin sağlık sorunlarını, Ortaçağ'da Harvey'in dolaşımı bulması ile suyun yaşadığı dönüşümü ve şebeke boru sistemine hapsedilmesi, sanitasyon hizmetlerinin gelişimini sorulan soru çerçevesinde incelemiştir. Çalışmasını 1890 yıllara kadar getiren yazar mühendis bakış açısından ayrılarak suya nasıl bakılması konusunda bizlere derin açılımlar sunmaktadır.

İSTANBUL' DA SUYUN TARİHİ

İstanbul'un Su Sorununun Tarihsel Kökenleri ve Osmanlı'da Yabancı Su Şirketleri

Sami Önal ve Haydar Kazgan, İLETİŞİM YAYINLARI, 1999, 175 sayfa

İstanbul, kurulduğu yıllarda su sıkıntısının ne olduğunu bilmeyen dünyanın sayılı kentlerinden biriydi. Şehir, Osmanlı hakimiyetine girmesinden onsekizinci yüzyıl başlarına dek bu 'ayrıcalığını' korudu. Yeni bir yüzyıla başlayan 'sorun' giderek ağırlaştı ve ondokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru İstanbul halkı içecek su bulamadı; bulunduğu

sular da "içilmez" raporluydu. İstanbul'un ekonomik ve toplumsal yaşamında suyun ne denli önem taşıdığı tartışma götürmez bir gerçektir. Bizans'tan bu yana çağdaşlığın göstergesi sayılan suyun ekonomik gücü düşünülmeden İstanbul üzerine yapılacak bir araştırmanın sağlıklı olduğu söylenemez. Şimdiye dek sergilenen birçok çalışmada işin bu yönü düşünülmediği için, hem çalışmalar eksik kalmış, hem de kent tarihçiliğimiz açısından önemli sayılabilecek bazı belgeler ilgisizlik sonucu yok olup gitmiştir. Eğer zamanında bu tür belgelere ilgi gösterilip değerlendirme yoluna gidilseydi, günümüzde kentimizin musluklarından daha bol su, İstanbul üzerine yazılmış kitaplardan da daha ayrıntılı bilgiler akacaktı.

İSTANBUL VE SU SEMPOZYUMU

Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi, 2004,

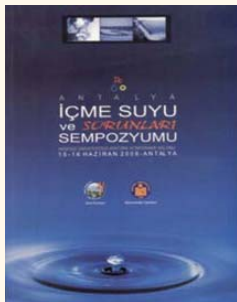

Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nce düzenlenen İstanbul ve Su Sempozyumu, 8-9 Ocak 2004 tarihlerinde İTÜ Mimarlık Fakültesi'nde gerçekleştirilmiş olup altı oturumda, farklı ihtisas dallarından 21 bildiri sunulmuştur. Su konusuna genel ve geniş bir bakış açısıyla ele alınarak, özelde İstanbul'un suyu, suyun

kalitesi, İstanbul'a su sağlanan kaynaklar ve içme suyu havzalarındaki durum ele alınmıştır. İstanbul'un içme suyu ihtiyacının temini amacıyla İstanbul İl sınırları dışına taşan yatırımlar değerlendirilerek, Trakya'nın kit kaynaklarına ve Düzce'nin sularına el koyan İstanbul'un, bunu yapmadan önce, kendi kaynaklarını daha rasyonel kullanması ve içme suyu havzalarını ciddi biçimde koruması gerektiği yönündeki çalışmalar sunulmuştur. 2004 yılında yapılan sempozyumda sunulan bildiriler, ele alınan konuların ve dile getirilen çözüm önerilerinin ülkemiz gündeminde hala yer alıyor olması sempozyum kitabının önemini artırmıştır.

ANTALYA İÇME SUYU ve SORUNLARI SEMPOZYUMU

Antalya Kent Konseyi, Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi (düzenleyen kuruluşlar), 2006, 200 sayfa

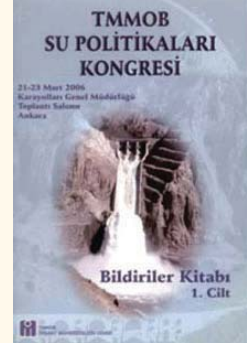

Sempozyum kitabında ağırlıklı olarak Antalya kentinin su sorunlarını tüm boyutları ile değerlendiren bildirilerin yanı sıra kaynaktan çeşmeye su hizmetinin sağlanması sürecindeki teknolojik gelişmelerin (SCADA, GIS gibi) uygulama örnekleri de yer almıştır.

I. SU POLİTİKALARI KONGRESİ II. SU POLİTİKALARI KONGRESİ

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası,

2 cilt, 2006, 640 sayfa, 2 cilt, 2008, 567 sayfa

Son yıllarda gündemimizde yer alan ana konulardan biri, küresel ısınma ve küresel ısınmanın yaşamımızda yarattığı olumsuzluklar oldu. Konunun gündemimizi işgali haksız değil, zira küresel ısınma nedeniyle yaşamın devamı anlamına gelen su, her geçen gün azalıyor ve su kıtlığı sorunu hızla büyüyor. Temiz, kullanılabilir su kaynaklarının azalmasıyla birlikte su ekonomik bir metaya dönüştü ve ülkeler su politikaları, su yönetimi üzerinde yoğun mesai yapmaya başladılar.

Küresel ısınma sonuçlarının en hızlı görüldüğü ülkelerden biri de Türkiye. İklim yapısında yaşanan değişim, son yıllarda özellikle büyük kentlerde su kıtlığı sorununu ortaya çıkardı

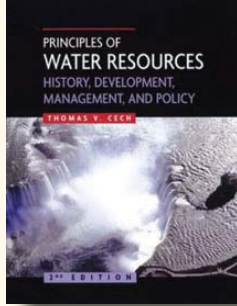
Ekonomik, sosyal sorunların yanı sıra çevre sorunlarına da duyarlı olan ve konunun ciddiyetinin farkında olan TMMOB, konuyla ilgili su politikaları kongreleri düzenliyor. Sekerteryası İnşaat Mühendisleri Odası tarafından gerçekleştirilen TMMOB Su Politikaları Kongreleri'nin ilki 2006 yılında, ikincisini 21-22 Mart 2008 tarihlerinde yapıldı. Konunun tüm taraflarını kongrelerde buluşturma çabasında olan TMMOB, özellikle akademi çevrelerinden gelen çözüm yöntemlerini ilgililere duyurma, ulaştırma kaygısı taşıyor. Nitekim, kongreye bilim çevrelerinden gelen bildiriler, kitap olarak yayımlandı.

İki cilt halinde hazırlanan TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi Bildiriler Kitabı'nda 53 bildiri yer alıyor. Bilim kurulu tarafından seçilen bildirilerin yer aldığı kitapta, "Su Kaynakları Potansiyeli, Korunması, Geliştirilmesi, Planlanması", "Su Kaynakları ve Su Hizmetlerinin Yönetimi", "Ulusal ve Küresel Su Politikaları", "Suyun Çevre, Toplum, Eğitim ve Kültür Boyutları" ana başlıklarında hazırlanmış bilimsel çalışmalarla yer veriliyor.

Su meselesinin her yönüyle irdelendiği kitap, ülke ve dünya gündeminden kolay kolay düşmeyecek olan su sorununa kapsamlı yanıtlar veriyor.

SU KAYNAKLARININ İLKELERİ: TARİHÇESİ, KALKINMA, YÖNETİM VE POLİTİKA

Thomas V. Cech, John Wiley ve Sons yayınevi, 2005 ikinci basım, 488 sayfa

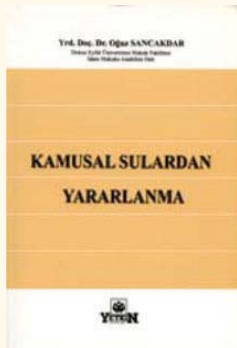

Kitap suyun mevcut miktarı kadar, kullanımı, yönetimi, politikaları, kurumları ve hükümetlerin ele alış biçimlerine kadar geniş bir yelpazede konuları inceleyen ve öğrencilere okuma kitabı olarak önerilen bir eserdir. Birinci bölümde suyun kullanımı ve gelişiminin tarihsel bir perspektifi sunulmaktadır. İkinci bölümde hidrolojik döngü, iklim ve hava

olayları değerlendirilmektedir. Üçüncü bölümde yüzey su hidrolojisi üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde yer altı suyu hidrolojisi incelenmiştir. Su kalitesi beşinci bölümde ele alınmıştır. Altıncı bölümde belediye ve sulama suyu yönetimi irdelenmiştir. Barajlar konusu yedinci bölümde ele alınmıştır. Sekizinci bölümde su tahsisi ile ilgili yasalar incelenmiştir. Dokuzuncu bölümde Amerika'daki su ile ilgili kurumsal yapılar değerlendirilmiştir. Onuncu bölümde yerel, bölgesel, ulusal ve ulus üstü su şirketleri ele alınmıştır. Onbirinci bölümde içmesuyu ve pis su arıtma konusu incelenmiştir. Onikinci bölümde su, balık ve vahşi hayat konusuna bakılmıştır. Onüçüncü bölümde suyun ekonomisi değerlendirilmiştir. Ondördüncü bölümde su kullanımından dolayı çıkan sürüşmeler incelenmiştir. Onbeşinci bölümde ortaya çıkan yeni su konularına değinilmiştir.

KAMUSAL SULARDAN YARARLANMA

Yrd. Doç. Dr. Oğuz Sancaktar, Yetkin yayınevi, 2004, 486 sayfa

Kitap, kamusal su kavramı ve bu kavramın tarihsel gelişimini incelemiştir. Ayrıca kamusal sulardan yararlanma rejimi, kurumlarını, kurumların yükümlülüklerini, yükümlülüklerin türleri ve kapsamını, sulardan yararlanmanın sınırlarını incelemiştir. Yüksel lisansını imar hukuku üzerine yapan yazarın kamusal sulara idari hukuk açısından yaklaşması.....

konuların da yeni açılımlar sunması önemli görülmektedir.

OSMANLI ŞEHİRLERİ VE KIRSAL HAYATI

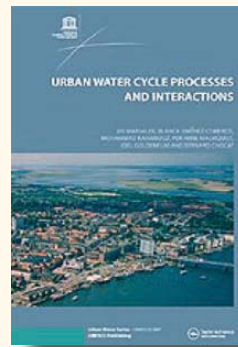
Surai Faroqhi, Doğu Batı Yayınları, 2006. 211 sayfa

Faroqhi, tahrir defterleri, şerhiye sicilleri, mühime defterleri gibi birincil kaynaklar ile önemli Osmanlı tarihçilerinin eserleri ışığında özellikle onbeş ve onaltıncı yüzyıllardaki Osmanlı şehirlerini ve kırsal toplumunu inceliyor. Kitap içinde yer alan "Anadolu Şehrsel Ağının Onaltıncı Yüzyıldaki Gelişimi" bölümünde Osmanlı kentlerinin yer seçiminde su kaynaklarının ne kadar önemli olduğuna işaret ederek yerleşme deseni ve kentler arasındaki ilişkileri ortaya koymaya çalışmıştır. Kentlerin yer seçimi, su kaynaklarıyla ilişkisi ve kentlerde su kullanımı hakkında tarihimize ışık tutan bu çalışma plancılara ve su yönetimi ile ilgili kesimlere yeni açılımlar sunmaktadır.

KENTSEL SU DÖNGÜSÜ SÜREÇLERİ VE ETKİLEŞİMLERİ

J. Marsalek, B. Jiménez-Cisneros, M. Karamouz, P.-A. Malmquist, J. Goldenfum ve B. Chocat, UNESCO YAYINLARI / Taylor & Francis, 2008,152 Sayfa,

Etkin kentsel su yönetimi kentsel su döngüsü ve çevresine insan etkilerinin seviyesini iyi anlamadan geçtiği dile getirilmektedir. Bu insan kaynaklı etkiler iklim, kentsel gelişme, kültürel, çevre ve sosyo ekonomik faktörler çerçevesinde irdelenmesi gerekmektedir. Kitap, kentsel su döngüsü ile başlamakta olup, kentsel su yönetiminin entegre bir biçimde ele alınmasını

savunmaktadır. Daha sonra su döngüsünün hidrolojik boyutunu ile beraber kentsel altyapı ve hizmetler, kentleşmenin etkileri, ve çevre boyutlarını irdelenmiştir. Kentleşme ve çevre ilişkileri çerçevesinde atmosferden suya, sulak alanlara, yeraltı suyuna ve biyolojik çeşitlilik konularına değinmiştir.